

« medio, signis damnationis denotatus omnibus. « Ante vilis praecebat plebecula ridens et cachin- « nans, ipsum antevertere cupiens, ut videret « cruci affixum. Hinc inde carnifices et ministri « eum stipabant, innumeris afflictionibus vexantes, « ut simul plebem omnem ad illudendum et illi « contumelias inferendas alicerent et excitarent. « A tergo sequebatur turba armatorum, puta do- « mini et principes sacerdotum, qui haud secus « exultabant, ut leones capta præda, multas in « Christum execrationes et blasphemias congere- « bant. » Lucas Brugensis paucis quidem verbis, multa admodum nobis contemplanda tradit, dum ait¹: « Hoc in itinere facilius est mente concipere, « quam verbis, quæ convicia, quas contumelias, et « sannas, quos ictus, et pulsus Dominus Jesus per- « tuliter. Nec dubium, quia per sævitiam simul et « lusum compulerint, dejecerint, erexerint; si non « etiam stimulus ac sudibus, quemadmodum solent « boves, in corpus actis agitaverint. »

4. — Porro quod crucis materiale pondus attinet, extra omnem est controversiam, illud nequam fuisse gravitatis immensæ. Verumtamen quod pondus crucis hujus vel maxime præ cunctis aliis aggravabat, fuerunt peccata nostra, de quibus Psalmista dolenter lamentabatur, inquiens²: *Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum et sicut onus grave gravatæ sunt super me.* Etenim omnia totius generis peccata, non solum ea, quæ a quinque milienis et amplius retro annis commissa fuerunt, verum etiam quæ ad finem usque saeculorum committenda erant, in hoc crucis patibulum, in unum quasi cumulum congesta erant, ut per Redemptorem nostrum expiarentur, dicente S. Petro Apostolo³: *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum.* Enimvero si unicum duntaxat superbie peccatum pondere suo pulcherri- um Angelum e coeli paradiiso in profundissi- mam Inferni abyssum præcipitem egit, quid de ponderosissimo infinitorum peccatorum totius generis humani onere dicturi sumus, quod huic cruci incumbebat; *Arenam, et salem, et massam ferri,* inquit Ecclesiasticus⁴, *facilius est ferre, quam hominem imprudentem, et fatuum, et impium.* Quid igitur de innumeris impietibus, sacrilegiis, apostasiis, aliquis execrandis excessibus dicemus? Spiritui Sancto in sacra Scriptura usitatum est, quod unius dumtaxat civitatis peccata oneris nomine appellare soleat⁵: *Onus Babylonis, Onus Moab, Onus Damasci.* Quam igitur ponderosum et grave futurum est illud onus, quod omnium civitatum, regionum, regnorumque totius universi peccata, a principio mundi ad finem usque saeculorum commissa et committenda, in se complectitur? Porro David

¹ LUC. BRUG., in Matt. — ² Ps. XXXVII, 5. — ³ I PET., II, 24. — ⁴ EZECH., XXII, 18. — ⁵ ISA., XIII, 33.

postquam dixisset¹: *Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum et sicut onus grave gravatæ sunt super me;* mox subdit: *Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ: miser factus sum et curvatus sum.* Filius quidem Dei dicere non poterat: *a facie insipientiæ meæ,* quia *peccatum non fecit;* omnia tamen peccata omnesque stultias nostras in se suscepserat, ac proinde vulnerum suorum cicatrices, non tam ex pondere crucis, quam ex incredibili peccatorum nostrorum onere renova- bantur et recrudescabant, ideoque sub illo crucis ligno, quod bajulabat, incurvato corpore incedebat: *Crucem super proprios ferens humeros,* inquit S. Laurentius Justinianus², *incedebat de- missio vultu, incessu humili, solus, fatigatus et anxius.* Isaias propheta de hoc eodem Dei Filio ait³: *Qui sustinet tribus digitis molem terræ, montes ponderans et palmo concludens.* Et tamen hoc non obstante, omnes sacri expositores, historici et contemplati ci crucem hanc Filio Dei quovis monte graviorem et ponderosiorem fuisse unanimiter asserunt. Quod utique alio sensu intelligi nequit, quam eo, quem S. Petrus insinuat, dicens: *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum,* et clarus de hoc Christi dorsum gravante pondere David dixerat: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.* Et vero onus hoc, simul cum cruce Christi, humeros et dorsum premens, adeo grave erat, ut tametsi terra inter emnia elementa solidissima sit, valideque consistens, hanc tamen a fundamentis contremiscere fecerit; sic enim S. Hilarius expresse docet, dum peccata nostra dorso Christi superinjecta, eo tempore quo pro illis per passionem suam satisfaciebat, terræ motum causasse his verbis asserit: *Terra contremuit ad onus Domini in ligno.* Hoc enim onus, de quo S. Hilarius loquitur, non erat aliud, quam peccata et sclera nostra; siquidem *peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum.*

5. — Simon de Cassia miram illam, quæ Jerosolymis in eadem septimana acciderat, metamorphosin considerat; siquidem ante quinque dies Christo tanquam regi Israelis acclamarant, tantoque cum plausu in jumento vectus fuerat; nunc autem velut quovis jumento vilior, humeros suos ligno ponderosissimo et ignominiosissimo subjecere, fustibusque ac sudibus stimulatus, properare cogitur⁵: *Per medium Jerusalem agens iter,* inquit Simon præfatus, *in qua paucis ante diebus super sedens subjugali, tanto fuerat a turba honore susceptus et acclamatus a populo et a turba Hebræorum, quasi Salvator esset. Nunc vero velut subjugale subjectum oneribus, cum opprobriis extra ducitur, sociatus duorum numero damnatorum, ac si latronum collega fuisset*

¹ Ps. XXXVII, 6. — ² S. LAUR. JUST., de Tri. Christiag. — ³ Ps. CXXVIII, 3. — ⁴ S. HILAR. — ⁵ SIM. DE GASS.

DISCURSUS V.

DE IGNOMINIA, QUÆ REDEMPTORI PER HOC INUSTA FUIT, QUOD IN MEDIO DUORUM LATRONUM SOLUS IPSE CRUCEM FERENDO, AD MONTEM CALVARIÆ PROCEDERE FUIT COACTUS; DEQUE PERPESSIS IN HAC VIA INSULTIBUS, NEC NON DE DUORUM HORUM LATRONUM LATENTIBUS MYSTERIIS.

IDEA SERMONIS. — 1. Eductio Christi inter duos latrones fuit supra modum ignominiosa. Ut Christus majori afficeretur infamia, ipsem crucem suam portare coactus fuit, a quo latrones fuerunt liberi. — 2. Qualia Christo tunc improperia fuerint objecta. — 3. Quicquid Judæi ad infamandum Christum excogitare potuerunt, hoc executioni mandarunt, associando illum scelestissimis latronibus. — 4. Christus moritur inter latrones, ut ostendat se mori pro omnibus peccatoribus. — 5. Duo latrones representabant duos populos, Hebræum et gentilem. — 6. Crucifixio inter latrones fuit inventum insolentia militum. — 7. Fuit excogitata a diabolo. — 8. Christus sua morte furtum protoparentum inter latrones exsolvit. Per mortem Christi, cœlum apertum est.

Ducebantur et alii duo nequam cum eo. Luc., XXIII, 32.

1. — In hoc Christi ad montem Calvariæ pectato itinere, adimpletum fuit, quod Prophetæ Evangelicus multis ante sæculis hisce verbis prædixerat¹: *Cum sceleratis reputatus est; siquidem in societate duorum latronum eo processit, qui pariter ad patibulum condemnati fuerant, in quorum medio Christus, velut inter hosce reos famosior et sceleratior, ambulabat; cum hac tamen differentia, quod de hisce latronibus, eos supplicii sui instrumenta portasse, non constat, ad quod tamen faciendum Salvator noster fuit coactus; unde Taulerus ait²: Non satis fuit Judæis hac eum contumelia affecisse quia majus dedecus et ignominiam, mediu- dum inter duos Latrones eum deduxerunt, multoque amplius, quam ipsos contempserunt, dum suam eum compellerent ferre crucem, quod de latronibus numquam memorie proditum est.* In auctore quodam erga Dominicam Passionem devotissimo sequentia verba legisse me memini: *Quid potest esse ignominiosius quam damnatum ad infame genus mortis, cogi etiam ipsum suppli- cii instaumentum suis humeris deferre, nulla penarum præcedentium habita ratione; quasi ipse indignus sit qui vel a jumentis in ea reju- tor, aut instrumentum destinatione supplicii, et contagio personæ adeo maledictum, et contami- natum ut neminem præter sonum conveniret illud attingere?* Vilibus quidem, et infamibus latronibus quendam detulerunt respectum, ne scilicet humeros illorum patibuli onere gravarent: at vero ut Christum infami magis afficerent vituperio,

¹ ISA, LII, 22. — ² TAUL., de Pass., c. 20.

cœgerunt eum, ut præter omnem consuetudinem psemel patibulum suum in quod suspendendus erat, per viam adeo prolixam portaret. Unde tametsi Isajas Christum pari cum sceleratis loco habendum esse prædixerit: *Cum sceleratis reputatus est; hic tamen videamus Christum latronibus inferiore, pejorem et nequorem a Judæis fuisse aestimatam, siquidem majori vilipendio, et pœnosiori tormento fuit affectus; ac proinde dicere merito licet:* *Infra sceleratos reputatus est. Tuam ignominiam super te portare dignatus est,* » inquit S. Bernardinus¹. Dionysius Carthusianus in Joannem ita scribit: *Consideremus malignitatem Judæorum quorum machinatione milites Præsidis posuerunt ligum Crucis super collum Christi, quod non fecerunt latronibus secum eductis. Turpissimum enim acerbissimum ei mortem intulerunt, et quicquid confusionis, contempti, et crudelitatis excogitare potuerunt, fecerunt in eum.* S. Vincentius Ferrerius in sermone quadam ex S. Bernardo ita scribit²: *Hanc processionem lamentabilem Bernardus describit, dicens: Cum, inquit, Christus sic duceretur, factus est concursus populorum post ipsum, sicut quando fures, et malitiosi ducuntur ad mortem. Alii ibant ridentes alii illudentes, alii lutum super benedictum caput ejus projicientes et in faciem: si ante se respexit, vidit lutum super se projicientes: si supra, vidit patibulum humero suo impositum, eum valde opprimens: si retro, vidit matrem, cum multa turba populi quæ sequebatur.*

2. — Lucas Brugensis verisimile esse notat, quod cum Christus in solemni Paschatis die educatus fuerit, idque circa tempus meridianum, quo homines prandere solent, multi ebrii homines eum dem Dominum nostrum multis onerarint injuriis. En verba Brugensis³: *In hoc itinere verisimile est, illud Ps. LXVIII accidisse: In me psallebant, qui bibebant vinum, ut enim erat meridies, ita credidile est: multos Judæorum accumbentes mensæ, spectasse Jesum prætereuntem ædes ipsorum, et cum gaudio, etc.* S. Laurentius Justinianus ait⁴: *Tumultus in tota ferme civitate factus est maximus præforibus palati aderat innumerabilis concursus populorum quoniam, ut moris est omnes ad hoc confluxerant spectaculum: susurrantibus itaque sparsis invicem turbis, ecce Dei Filius egreditur de janua, crucem supra proprios ferens humeros.* Imaginemini vobis, quales universa Civitate Jerosolymitana ab innumerabili quasi populo indifferenter in præjudicium bonæ famæ agni immaculati mixti fuerint hincide detractorii discursus. Et quidem verisimile est, quod ejus calumniati fuerint doctrinam, quam

¹ S. BERN., t. I, s. 55, c. 2. — ² S. VINC. FERRER., in Parasc. — ³ LUC. BRUG., in Matt. — ⁴ S. LAUR. JUST., de Triumph. Chr. agon.

praedicaverat, eam dicendo esse falsam. Item quod actiones ejus virtuosas fictioni et hypocrisi, miracula vero magicis attribuerint incantationibus. Sine dubio dixerint, quod mundi quidem ipse prædicarit contemptum, verum tamen paucis ante diebus manifeste satis ostenderit, magnopere sibi placuisse, quod triumphali apparatu cum olivis, et palmis recipetur, eique publicæ, tanquam Regi Israelis, fierent acclamations. Præterea quod semper zelum finxerit religionis, ut tanto auctor fieret sequacium et discipulorum suorum numerus. Denique quod a quodam discipulorum suorum fuerit traditus, et pro vilissimo pretio venditus; ab alio perfide negatus, ac demum ob omnibus derelictus, et tanquam latro cum gladiis, et fustibus captivus abductus fuerit.

3. — S. Anselmus ait¹: « Vide, anima mea, quo modo per omnia vir iste coactatur, et spernitur, sub cuius onere dorsum incurvare jubetur, et sui ipsius portare ignominiam. » Imo quicquid ad ejus famam, et honorem proculeandum et vilipendendum excoxitare potuerunt, protinus executi sunt, ut nomen ejus ab hominum possent memoria abolere. Quando ad hortum Gethsemani se armati receperunt ad eum capiendum, eum audierant lamentantem et dicentem²: *Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me*: ac proinde scientes quod haec ei illata contumelia ab eo vivacissimo doloris censu, velut unguis in ulcere excepta fuisset, ipsum non solum tanquam latronem, verum etiam tanquam latronum caput, ducem et antesignanum, in duorum maxime infamium latronum medio crucifigere decreverunt. Rex Osias cultum paganorum abolere volens³, ut illum tanto abominabiliorem redderet, sacrilegorum idololatrarum ossa et cineres in ventum dispergi fecit, ut ab omnium concularentur pedibus; altaria quoque ipsorum demoliri, superstitionesque deorum lucos omni cum industria amputari jussit. Eodem quoque modo maligni ac perversi Sacerdotes, et Pharisæi metuentes ne forte ex sequacibus, et devotis illius nonnulli accurrerent ad ferendas illi supprias, aut consolationem ei sugerendam, crucis patibulum humeris ejus superimposuerunt, eumque latronum immiscuerunt sociati, ut hac ratione securi essent, neminem futurum esse adeo infamem, suique honoris prodigum, qui non secundum leges et consuetudines suas, ad illud maledictionis instrumentum, nec non ad infames illos omnibusque abominabiles supplicii sui socios et collegas, propius accedere esset formidaturus. Unde Cardinalis Toletus haec de re ita scribit⁴: « Maxima fuit Judæorum astutia, ut annotat Theodoreus serm. 10 de prop. *videntia*: volentes enim Christi justitiam modis omnibus occultare, non sunt sola crucis morte

¹ S. ANSEL., *in Spec.* c. 52. — ² MATT., XXVI, 55. — ³ IV REG., II, 3. — ⁴ TOL., *an. 11, in c. 49 Joan.*

« contenti, sed cum sceleratissimis associant, ut eorum similis reputaretur; imo locum medium ei dant, ut inter sceleratos primum locum eum habere significant omnibus. Et impleta est prophetia Isaiae LXIII: *Et cum sceleratis reputatus est.* » Qua eadem de re B. Virgo Maria S. Anselmo revealavit sequentia⁵: Hoe fecerunt ad majorem sui confusionem. Cum educeretur filius meus principis palis cum duobus sceleratis extra portam civitatis cum ingenti pressura irruentis populi, quæ ad opprobrium filii mei convenerat. » Porro quo fine Prases duos hos latrones Christo velut supplicii sui collegas deputarit, Lucas Brugensis declarat, dicens⁶: « Pilatus cum Jesum innocentem conscientia remordente crucifigendum traderet, junxit ei hos duos manifestarios latrones, quos citra omnem conscientiæ scrupulum poterat, imo debebat crucifigere, tum ut leniret flagellum conscientiæ et velamen suæ iniurianti obtenderet, ne ita ab aliis impulsus occidere videretur innocentem, ut per se ipsum parceret sceleratis. Credibile est, et a Judæis hoc suggestum fuisse: certe fuit eis hoc Pilati consilium gratissimum, ut societate latronum Jesu innocentia occultaretur, nomenque denigraretur, ut ab omnibus impostor haberetur, et eorum similis, quibus erat adjunctus. Si solus in cruce actus fuisset, separata a maleficis ejus causa videri potuisset; nunc autem maleficis mixtus, maleficus eo consortio ab imprudentibus est habitus; et judicatum est, crimen ei esse commune cum quibus erat ei commune supplicium. Si ægre tulit tanquam latronem comprehendendi, multo ægrius feret, si inter latrones crucifigatur: itaque majoris contemptus, ignominiae et irritationis causa illud procurare potuerunt. » S. Bonaventura in sermone quodam considerans illud Christi lamentum: *Tanquam ad latronem etc.* ait⁷: « Nota quod tanquam latro capitur et pessimum genus latrociniæ ei imponitur, scilicet fratio Ecclesiæ: *audivimus eum dicentem: Dissolvam templum hoc, etc.* latro pro Christo dimittitur: *Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam.* » Barabbas enim omnium latronum celeberrimus existens, per impetuosam, et unanimem populi vocem liberatus, in ejusque locum Christus ad crucis patibulum postulatus fuit, tanquam quovis latrone minus dignus, qui vitam inter honestos deinceps diceret.

4. — S. Thomas in tercia parte Summæ Theologicae hanc in articulo quodam disputat questionem⁸: « Utrum conveniens fuerit, Christum cum latronibus crucifi. » Et quidem hujus consortii inconvenientiam sequentibus ostendit rationibus⁹: « Quæ participatio justitiae cum iniuritate? Christus factus est nobis justitia a Deo. iniuritas autem

⁵ S. ANS., *dial. de Pass.* — ⁶ LUC. BRUG., *in Matt.* — ⁷ S. BON., *s. 4 in Paras.* — ⁸ S. THOMAS, 3. p. q. 47, a. 11. — ⁹ II COR., VI, 4.

« pertinet ad latrones. » Citatque auctoritatem Origenis, super illa verba S. Petri Math. XVI¹: *Si oportuerit me mori tecum, non te negabo, ita scribentis: Mori cum Jesu pro omnibus moriente, hominum non erat. Et S. Ambrosius dicit super illud Lucæ XXI, Paratus sum tecum in carcere, et in mortem ire. Passio Domini æmulos habet, pares non habet: multo igitur minus conveniens videtur quod Christus simul cum latronibus pateretur. » His tamen non obstantibus, sequentem statuit conclusionem: « Congruit, ut secundum divinam ordinacionem Christus cum duobus crucifigeretur latronibus. » Cujus hanc assignat rationem: « Inter latrones crucifixus est, alia quidem ratione, quantum ad intentionem Judeorum, alia vero quantum ad Dei ordinationem. Quantum enim ad intentionem Judeorum, duos latrones utrinque crucifierunt sicut dicit D. Chrysostomus, ut eorum suspicionis fieret particeps: sed non ita evenit nam de illis nihil dicitur, hujus autem crux ubique honoratur. Reges diademata deponentes, assumunt crucem in purpuris, in diadematis, in armis, in mensa sacra, ubique terrarum Crux emicat. Quantum vero ad Dei ordinationem, Christus cum latronibus crucifixus est, quia ut S. Hieronymus dicit super Matthæum sicut pro nobis maledictum crucis factus est Christus, sic pro omnium salute inter noxios quasi noxijs crucifigitur. » Citat quoque auctoritatem S. Leonis dicens: « Duo latrones, unus ad dexteram, et alter ad sinistram crucifiguntur, ut ipsa patibuli species monstraretur illa, quæ in iudicio ipsius omnium hominum facienda est discretio. » Adfert etiam auctoritatem Alcuini, in Joannem ita scribens: « Ipsa crux, si attendas, tribunal fuit: in medio enim iudice constituto, unus qui creditur, liberatus, alius qui insultavit, damnatus est: jam significabat, quod facturus est de vivis, et mortuis alios positurus ad dexteram, alios vero ad sinistram. » Meminit similiter S. Hilarii in hæc verba scribentis: « Duo latrones dexteræ ac lœvæ affiguntur, omnem humani generis universitatatem vocari ad sacramentum Passionis Domini ostendentes, sed quia per diversitatem fidelium ac infidelium, fit omnium secundum dexteram sinistramque divisio: unus e duobus ad dextram ejus situs, fidei justificatione salvatur. » Idem Doctor Angelicus aliud nobis in hac latronum societate latens ex Venerabili Beda indicat mysterium: « Qui cum Domino crucifixi sunt, significant eos, qui sub fide, et confessione Christi, vel agnem martyrii, vel quælibet arctioris disciplinæ instituta subeunt: sed qui hoc pro æterna gloria gerunt, dextri latronis fide designantur, qui vero humanæ laudis intuitu, sinistri latronis*

¹ MATT., XXVI, 35.

« mentem imitantur, et actus. » Porro hanc latronum societatem S. Job prædictit, inquiens²: *Causa tua quasi impii reputata est, sed iudicium causamque recipies: per hoc namque ludibrium, et ignoriam, judiciariam sibi meruit potestatem.* Enim vero id quod S. Thomas paulo ante ex Alcuino adduxit, etiam apud S. Augustinum reperitur scriptum, quitamen insuper addidit³: « Similis ille latro futuris a sinistris, similis alter futuris ad dexteram: judicabatur, et iudicium minabatur. » S. Paschasi super Matthæum ait⁴: « Crux Christi, ac si tribunal judicantis esset, erigitur: et ideo duo crucifixi guntur cum eo, ut tota simul in cruce forma iudicij formetur, cum duo rei hinc inde ponuntur. »

5. — Arnolus Carnensis aliud quoddam insinuat mysterium, dum ita scribit⁵: « In eo quod ex pansi manibus elevataque lœva, et dextera inter latrones se medium exhibebat, volebat intelligi, commune esse illud beneficium et non solum bonis, sed et impiis, quod agebatur, proficere: et se potius medicamina illa ægris proposuisse, quam sanis, et gratia illa pari libertate donasse eos, qui de libera, et eos qui nati fuerant de ancilla. » Unde apud Matthæum Salvator ait⁶: *Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.* Et hoc quod Pharisei in Christo vitio attribuebant dientes: *Hic peccatores recipit, et manducat cum illis;* illud ipsum in eo summae pietatis, et misericordiae opus erat: *Cum sceleratis reputatus est,* qui aut Isaias prædixerat⁷: *Vulneratus est propter iniurias nostras, attritus est propter scelera nostra.* Et ideo hi scelerati latrones magno cum mysterio Salvatorem ad mortem subeundam associabant, ad denotandum videlicet, quod pro cunctis peccatoribus inæstimabile sanguinis sui pretium liberalissime erogaturus esset.

6. — Per hos pariter duos latrones representabantur duo populi, scilicet Hebreus, et Gentilis. Unde S. Cyrillus Alexandrinus ait⁸: « Inter duos latrones crucifixus est ex malitia Judæorum, qui ut turpissimum ejus mortem ostenderent, justum cum iniurias condemnarunt. Qui quidem duo latrones duos populos, qui postea in Christo coniuncti sunt, Judaicum dico atque gentilem significasse mihi videntur. » Et quidem latro malus populi Hebrei symbolum fuit, qui in sua obstinatione persistens est reprobatus: bonus vero latro populum denotavit gentilem, qui Christum agnoscit et confessus est esse Filium Dei ideoque participes factus est supernæ hereditatis.

7. — Lucas Brugensis hanc Christo in medio latronum ad supplicium educto irrogatam iguomianam, ab insolentia militari excogitatum fuisse

¹ JOB, XXXVI, 17. — ² S. AUG., *in Joan.* — ³ S. PASC., *in Matt.* — ⁴ ARN. CARN., *de 7 Verbis.* — ⁵ MATT., IX, 19. — ⁶ ISA., LIII, 12. — ⁷ S. CYRIL. ALEXAN., I. XII *in Joan.*

existimat; ait enim¹: « Id militum insolentia egit, quibus et facile Judæorum principes præsentes hoc persuasisse potuerunt, ut eo contumeliosi honoris genere ipsum Jesum magis infamarent, et re ipsa dicerent: Latronum esse Regem, non Judæorum, Crucem magis etiam, quam latrones ipsi, promeritum. »

8. — D. Chrysostomus consilium hoc, crucifendi pariter cum Christo duos hosce latrones, ab astuto serpente tartareo excoxitatum fuisse dicit, ut si forte ad contestandam Christi innocentiam, Deo providente, aliqua contingerent prodigia, cuinam illa ex tribus simul crucifixis attribuenda essent, ignoraretur: sed valde in hoc consilio suo fuit deceptus: « Voluit enim dæmon rem ipsam obtegere. Non tamen valuit. Crucifixi sunt tres, claruit unus Jesus, ut intelligas, ejus virtute omnia pro venisse. Atque tribus crucifixis miracula patuerunt, nemo tamen ullum alteri latronum attrahuit, sed soli Iesu. Ita diaboli insidiae irritæ factæ sunt, et in ejus caput omni modo irruerunt, nam ex duobus unus salvus factus est. Non solum igitur Crucifixi gloriam non offendit, sed non parum auxit; neque enim minus fuit in cruce latronem converti, et paradisum intrare, quam petras collidi. »

9. — S. Athanasius inquit: « Dederunt operam, ut latrones in morte socios haberet, ut supplicii communicatio esset infamia sepulturæ; sed ignorabant, a se una cum Christo crucifigi latronem, ejus ipsius regni futurum præconem, illis verbis: « Domine, memento mei dum veneris in regnum tuum. » Alii denique considerant, quod cum Filius Dei omnia peccata nostra expianda in se suscepit, primumque et præcipuum inter illa omnia, imo cunctorum unica origo fuerit rapina, et furtum poni vetiti a protoparentibus nostris in Paradiso terrestri commissum, præterquam quod Deo suam divinitatem, scientiamque eripere contendent: *Eritis sicut Di scientes bonum, et malum:* ideo Christus hoc furtum expiare, et pro illo satisfacere volens, ut poena aliquam cum culpa proportionem haberet, ad instar latronis condemnari, vouluit ut vere dicere posset²: *Quæ non rapui, tunc exsolvebam.* Verum enim vero quicquid sit de hisce jam enarratis mysteriis, in latronum societate absconditis, hoc saltem certum est, quod licet hoc Christi, in medio latronum crucifixi, spectaculum longe fuerit diversum ab eo, quod olim Isaïæ Prophetæ in spiritu fuit exhibutum³: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum. Seraphim stabant super illud; sex alæ uni et sex alæ alteri: et clamabant alter ad alterum: Sanctus, sanctus, sanctus, et plena est omnis terra gloria ejus.* Etenim hodie idem Dominus cernitur in duorum infa-

mium latronum societate, gravi patibuli crucis pondere in humeris onustum, universo populo ei aliud non acclamante præterquam: *Tolle, tolle crucifige eum.* Verissimum tamen quoque sit, quod quamdiu adimpletum non fuit illud ejusdem Prophetæ veridicum oraculum: *Cum sceleratus reputatus est, portæ æternales Paradisi pariter apertæ non fuerint, sublimemque illam huic Prophetæ exhibitam gloriam generi humano non manifestari nisi mediante hac ignominia; id quod jam ante prædicterat dum ait⁴: Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum.*

DISCURSUS VI

EX SIMONE CYRENEO QUI CHRISTUM IN CRUCE PORTANDA JUVIT, VARIE ERUUNTUR MORALITATES

IDEA SERMONIS. — 1. Fit comparatio inter Christum et Sampsonem. — 2. Cur S. Joannes Evang. non fecerit mentionem Sim. Cyrenæi. — 3. Simon Cyr. fuit coactus ferre crucem Christi, ne Christus sub crucis onere moreretur et sic evaderet crucis ignominiam. Crux primo imposta est Christo, deinde Simoni ut sequamur vestigia Christi. Confirmatur exemplo. — 4. In Simone figurabantur gentiles ad communicationem crucis per fidem venturi. — 5. Sicut Manasses amisit suam hæreditatem, ita et populus Israeliticus. — 6. Exacte describuntur circumstantiae Simonis Cyrenæi, in portanda cruce Christi propter latentia ibidem mysteria. Crux Christi licet in se sit aspera, ob amorem tamen ejus portata suavis efficitur. — 7. Simon felix denuntiatur a portatione crucis Christi. — 8. Hypocrite perstringuntur. — 9. Crux nobis debita a Christo portata est. Passio Christi nobis nihil prodest, nisi et nos cooperemur. — 10. — Deus non patitur homines ultra vires tentari.

Exeunte invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt, ut tolleret crucem ejus. Matt. xxvii, 32.

1. — Ex quo Redemptor noster apud Isaïam expressis verbis prædictis²: *Torcular calcavi solus, et de gentibus non est vir tecum;* valde mirandum est, qua ratione hodie vir quidam gentilis subingrediatur, ut Dei Filium, qui per os Isaïæ predictam protestationem edixerat, in portando gravissimo crucis suæ pondere sublevaret. Etenim de divino hoc Athlante canit Psalmista regius³: *Diligam te Domine fortitudo mea. Dominus firmamentum meum, etc.* Et apud Isaïam de eodem dicitur⁴: *Sustinet tribus digitis molem terræ.* Idem quoque Dominus fortis, et potens in Sampsone præfiguratus fuit, qui eruatas e cardinibus urbis Gaza portas, humerisque suis impositas, ad montis usque verticem detulit⁵: *Apprehendit ambas portas cum postibus suis, et sera, impositasque humeris suis, portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron.* Verumtamen quia certis-

¹ LUC. BRUG., in Matt. — ² Ps. LXVIII, 5. — ³ ISA., VI, 1.

⁴ JOAN., XII, 32. — ⁵ ISA., LXIII, 3. — ⁶ Ps. XVII, 10. — ⁷ ISA., X, 12. — ⁸ JUD., XVI, 3.

simum est, Deum omnia summa cum sapientia, et concilio facere¹: *Omnia in sapientia fecisti:* in praesenti discursu hujus actionis mysteria et sacramenta examinare conabimur.

2. — Et quidem in primis quoddam hic subnascat dubium, cur scilicet S. Joannes, qui etiam hanc crucis bajulationem a Christo factam, his verbis descriptis²: *Et bajulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvaria, locum, ubi crucifixerunt eum:* cur, inquam, sacer hic Evangelista nullam hujus subsidii, a Simone Cyrenæo Christo in portanda cruce allati, fecerit mentionem? Dici quidem posset, id factum esse, quia cum sanctus hic Evangelista post alios tres Evangelistas scripserit, scire ritque omnes alios sufficientem hujus Christo exhibiti subsidii fecisse mentionem, ipse supervacaneum esse duxit, eamdem actionem in suo quoque Evangelio exprimere. Verumtamen S. Thomas, S. Hieronymi sententiae adhærescens, verum quidem esse dicit, quod Christus a principio crucem humeris suis imposita solus portaverit; verumtamen in progressu itineris, Simonem ab aliis ad hoc angariatum, eidem in portando hoc crucis pondere tulisse suppetias: « Nec hoc vacat mysterio, » iuquit idem Doctor Angelicus, « quia ipse primus passionem crucis sustinuit, et postmodum alii, et maxime advenæ gentiles eum imitando. »

3. — Circa hoc a Simone Cyrenensi Christo allatum sublevamen, aliud quoque dubium nascitur, scilicet: Ex quo Redemptor noster prorsus exsanguis, debilitatus, et viribus exhaustus, in manifesto erat periculo subgravissimæ crucis onere moriendi; adeoque Judæi facile suo poterant gaudere intento mortis Christo inferendæ, quam machinabantur: cur igitur hoc ei procurarunt sublevamen, per Simonem subministrandum? Lucas Brugensis ait³: « Quia lento gradu Jesus cruce gravis progrediebatur, milites vero festinabant, urgentibus maxime Sacerdotum, Judæorumque principibus, ut Jesus cito perimeretur, veriti ne in itinere immorare cogerentur, ne etiam Jesus sub onere in via deficeret, cum jam urbe egrederetur, adegerunt virum hunc sibi obviam factum, ut Jesu esset auxilio. » Enim vero Judaicæ malignitati minime sufficiebat, quod sola Christo mors inferretur, nisi mors illa pariter ignominiosissima esset, quantum fieri poterat, ut per excessivam mortis ignominiam, ejus in sempiternum aboleretur memoria: « Volebant Judei non solum ut Christus crucifigeretur, » inquit Didacus Stella,⁴ « sed morte maledicta crucis; nam maledictus erat secundum legem, qui suspendebatur in ligno. » Sine dubio quilibet ex tota illa multitudine, quæ acclamaverat: *Tolle, crucifige,* libenter huic Christi cruci suos supposuisset humeros, non quidem ex motivo compassionis, sed

¹ Ps. CIII, 24. — ² JOAN., XIX, 17. — ³ LUC. BRUG., in Matt. — ⁴ DID. STELLA, in Luc.

ex instinctu malignitatis, ut eum ad montem Calvariæ vivum perducere potuissent; sed metuebat infamiam et maledictionem, quam solus infamis illius ligni contactus habebat annexam; ac proinde huic viatori, scilicet Simoni, qui gentilis, illorumque ritibus, et legibus subjectus non erat, vim intulerunt, ut suas ad Christi crucem sublevandam manus applicaret. Beda similiter super Marcum scribens, in ea fuit opinione, quod scilicet Christus a principio crucem solus portarit. Unde ait: « Primo a Domino portata, ac deinde Simoni, quem exentes forte obvium habuerunt, portanda impo sita est: et hoc congruo satis ordine mysterii, quia nimur ipse passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus. » Nisi enim ipse nos suo prævisisset exemplo, (Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis, dixerat præcedenti vespere) quis adeo futurus fuisset præsumptuosus, ut illam crucis sarcinam et pondus, humeris suis excipere ausus fuisset? Abimelech Rex arrepta securi præcidit in sylva arboris ramum quemdam, impositumque ferebatur humero, dixit ad socios commilitones⁵: *Quod me videtis facere, cito facite: subditque sacer textus: Igitur certatim ramos de arboribus præcedentes, sequabantur ducem.* Eodem modo Christus quidem discipulis et sequacibus suis, ut crucem suam portarent, præcepit; verumtamen ut ad hoc faciendum illis generosum suggereret animum, ipsem primum omnium sacratissimam suam humanitatem cruce quadam ponderosissima onerare voluit. Porro de ejus in cruce portanda adjutore Simone Cyrenæo, Lucas Brugensis ita scribit: « Tulit Simon crucem Jesu, non posteriori tantum parte, prioris partis onere, quod longe gravius erat Jesu remanente, sed ut antea Jesus, integrum (sic enim D. Aug. de consensu lib. 3. c. 10, aliique veteres id intelligunt) tulit partim, partim traxit. »

4. — *Cyrenæum.* Erat vir ille ex Cyrene oriundus. Unde S. Anselmus in Matthæum ita scribit⁶: « Intelligitur, quod ipse primum sibi portavit crucem, dum exiret in locum memoratum: Simon in via angariatus est, ut portaret. Hoc congruo ordine mysterii, quia Christus passus est pro nobis reliquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus. Et quia Simon iste non Israelita, sed Cyrenæus esse perhibetur, a Cyrene, quæ est civitas Libyæ, recte designantur per eum populi gentium, qui quondam peregrini, et hospites, nunc obediente cives sunt et domestici Dei. Unde et apte Simon obedientis interpretatur; Cyrene vero hæres: qui Simon de villa venit id est, de gentilitate. Villa enim latine Pago dicitur græce; unde Paganus: qui a civitate Dei alieni, relicti paganis ritibus, passionis vestigia imitantur. Quoad hoc tamen Lucas Brugensis, in Marc., in Matt. — ⁷ JOAN., XIII, 15. — ⁸ JUD., IX, 48. — ⁹ S. ANS., in Matt.